

УДК 378.091.212

Т.О. Ставерська, канд. екон. наук, доц. (ДБТУ, Харків)

А.В. Микитась, д-р екон. наук, доц. (ДБТУ, Харків)

ПЕРЕДУМОВИ ТА СПОСОБИ ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Згідно європейській Рамковій програмі ключових компетентностей для навчання в продовж життя, формуванням цифрової компетентності передбачено «взаємодію з цифровими технологіями та змістом, відкрите та перспективне ставлення до їхньої еволюції; потребує критичного аналізу обґрунтованості, надійності та впливу інформації і даних, які доступні через цифрові засоби, а також етичного, безпечного та відповідального підходу до використання цих інструментів» [1]. Цифрова компетентність (або цифрова грамотність) визнана ЄС однією ключових компетенцій для повноцінної життєдіяльності. Згідно фреймворку ЄС, Digital Competence (DigComp 2.0) складалась з основних 5 блоків компетенцій (усього 21 компетенція): інформаційна грамотність та грамотність щодо роботи з даними; комунікація та взаємодія, цифровий контент; безпека; вирішення проблем.

З метою інтеграції у світові процеси цифровізації в Україні було запроваджено проект «Цифровий порядок денний України 2020» («Digital Agenda for Ukraine 2020»), Концепцію та План дій розвитку цифрової економіки в Україні (2016-2018 рр.). Ухваленими документами передбачено розвиток Індустрії 4.0, створення цифрових робочих місць, STEM-освіти та цифрових освітніх послуг, цифрових інфраструктур для Інтернету-речей, блокчейну, е-безпеки тощо, тобто розвиток країни було спрямовано на масштабну цифровізацію всіх галузей економіки та базових сфер життєдіяльності. У пріоритеті першочергових сфер та ініціатив цифровізації України – поширення цифрової освіти, акцентовано актуальність формування наскрізної (кросплатформової) цифрової компетентності, коли вивчення предметів відбувається через використання цифрових технологій [2].

У 2021 році Мінцифри підтримано регіональну програму на 2021-2025 роки для країн Східного партнерства EU4Youth Молодіжна зайнятість та підприємництво, що фінансується Європейською комісією та впроваджується державною агенцією Central Project Management Agency (Литва). Загальна мета програми «полягає у сприянні працевлаштуванню та розвитку підприємництва молоді, ... стимулюючи розвиток їхніх лідерських, підприємницьких та інших навичок, разом

заохочуючи до розвитку зеленої економіки та розширення знань цифрової грамотності» [3]. Поряд із підприємницькою компетентністю на європейському просторі цифрова компетентність розглядається як одна з ключових компетентностей у процесі навчання впродовж життя. Рамка DigComp 2.1, розроблена Європейською Комісією, розглядає цифрову компетентність як комплексне поняття, що включає впевнене та критичне використання технологій інформаційного суспільства для роботи, відпочинку та спілкування, яке підкріплюється основними навичками у сфері інформаційно-комунікаційних технологій: використання цифрових технологій для пошуку, оцінки, зберігання, створення, представлення інформації та обміну нею, а також для спілкування та співпраці в мережах через інтернет. Цифрова компетентність є ключовою компетентністю в умовах четвертої промислової революції. Рамка охоплює масив питань з галузі сучасних ІТ-технологій, які важливі для громадян України як у професійному, так і в побутовому аспекті. Згідно з дескрипторами цифрових компетентностей, у перелік знань, умінь і навичок у різних Сферах застосування цифрового контенту включено питання як мінімально необхідного рівня комп'ютерної грамотності, так і вищої складності (до розробки і створення власного цифрового контенту, його аналізу та оптимізації). Такий підхід дозволяє громадянам реально оцінити свій рівень володіння цифровими компетентностями у відповідних сферах та реалізувати свої потреби, створювати достойну конкуренцію на ринку праці в умовах цифровізації та досягнень індустрії 4.0, використовуючи принцип «навчання впродовж життя».

Рисунок 1. Вектори формування цифрової компетентності здобувачів

Цифрова компетентність як одна з ключових, якою в сучасному світі має володіти кожен здобувач, набула стрижневого значення в

освітньому контексті. Формування цифрової компетентності здобувачів потребує від викладача значних зусиль щодо пошуку ефективних форм організації освітнього процесу, інтерактивних методів та засобів для опанування необхідними цифровими навичками, та відбувається за двома основними векторами – цифрова комунікація та застосування цифрового навчального середовища (рис. 1).

Проведене дослідження дає змогу виокремити перспективні форми організації, технології та засоби навчання до формування цифрової компетентності здобувачів освіти (рис. 2).

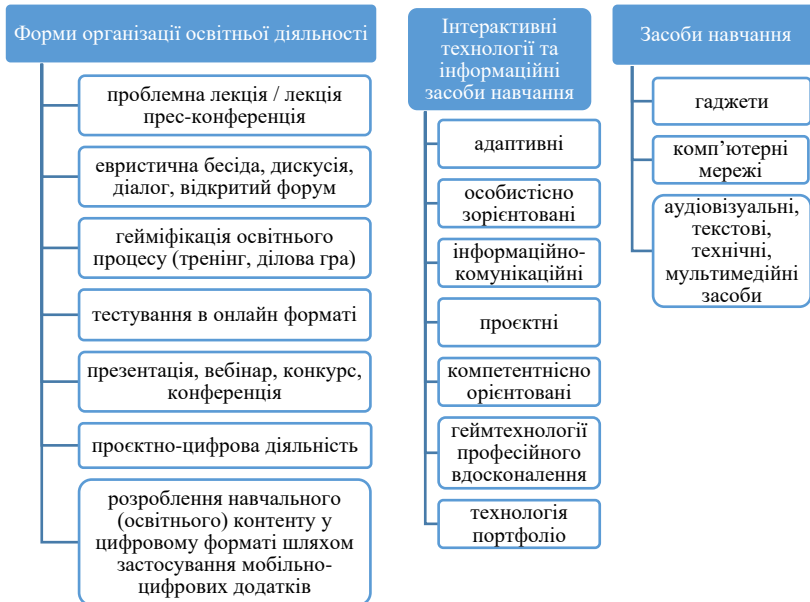

Рисунок 2 – Інтерактивні форми організації та технології навчання до формування цифрової компетентності здобувачів

Інформаційні джерела

1. Proposal for a council recommendation on Key Competences for Lifelong Learning. 2018. EU Monitor. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52018DC0024>
2. Крутова А.С., Ставерська Т.О. Цифрова грамотність як провідна компетентність майбутнього фахівця. Механізми забезпечення сталого розвитку економіки : проблеми, перспективи, міжнародний досвід : мат. II Міжнар. наук.-практ. конф., 23 квітня 2021 р. Х. 2021. С. 224-227. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/22028>
3. Опис рамки цифрової компетентності для підприємців України. URL: https://osvita.diia.gov.ua/uploads/0/2904-2605_co_ramka_pidpriemca_11_2021_compressed.pdf